

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola:	Střední škola obchodní, České Budějovice, Husova 9
Projekt MŠMT ČR:	EU PENÍZE ŠKOLÁM
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0536
Název projektu školy:	Výuka s ICT na SŠ obchodní České Budějovice
Šablona III/2:	Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo šablony:	VY_32_INOVACE_ZSV_004
Předmět:	Základy společenských věd
Tematický okruh:	Člověk v dějinách
Autor, spoluautor:	Mgr. Eva Šimková
Název DUMu:	Počátky novověku
Pořadové číslo DUMu:	04
Stručná anotace:	Tento text je určen jako součást látky při výuce dějepisu. Týká se počátků novověku. Obsahuje doplňující informaci o převratném vynálezu té doby. Žáci pracují s materiálem na základě znalostí z výuky. Tento pracovní list může být použit také jako součást opakování dané látky.
Ročník:	1.
Obor vzdělání:	65-42-M/02 Cestovní ruch
Metodický pokyn:	Žáci použijí pracovní list k zapisování odpovědí nebo k zápisu poznámek.
Výsledky vzdělávání:	Žák popíše základní revoluční změny ve středověku a raném novověku.
Vytvořeno dne:	13. 1. 2013
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora.	

Počátky novověku.

Humanismus a renesance.

Ve druhé polovině 14. století značně vzrostl zájem o antiku, studují se díla starověkých autorů. Opisovat starověká díla a pokoušet se je napodobit se stává módou.

Oživené myšlenky starověkých autorů napomohly vzniku směru označovaného jako **humanismus**. Člověk začíná být chápán jako jednotlivec, nikoli jako součást bezejmenného davu.

Návrat k antice v umění (malířství, sochařství, literatura, atd.) je označován jako **renesance**.

Úkol 1.

Jména umělců, kteří jsou spojeni s tímto obdobím, určitě znáte, např. z literatury, dějin umění. Dokážete přiřadit ke jménům jejich díla?

Michelangelo Buonarotti	Dekameron
Francesco Petrarca	Dáma s hranostajem, Mona Lisa
Leonardo da Vinci	fresky, perspektiva
Giovanni Boccaccio	politický myslitel - spis Vladař
Massacio	milostné verše
Niccolo Machiavelli	Mojžíš

Přečtěte si tento úryvek:

„Otče, už jste slyšel o tom člověku? Spikl se s ďáblem!“ drmolí rozrušeně starý mnich. „My bratři z celého kláštera za celý rok přepíšeme jedinou Bibli, on jich vychrlil téměř dvě stě! Dílo pekelné!“

Úkol 2.

Kdo byl ten člověk spolčený s ďáblem?

A jaký vynález měl mnich na mysli?

Který z letopočtů k tomuto vynálezu přiřadíte – 1350, 1450 nebo 1550?

Jaký význam měl tento vynález?

Humanismus se projevil také v **rozvoji přírodních věd**. Byly to lékařské obory, astronomie, geografie, které zaznamenaly veliký rozmach právě v této době.

Úkol 3.

Co vám říkají tato jména: Mikuláš Koperník, Giordano Bruno, Martin Behaim, Mikuláš Klaudyánus?

Věděli jste, že .....

Geniální nápad, který změnil svět.

Zručný zlatník Johannes Gutenberg nemůže dospat rána. Až přijde do dílny, konečně vyzkouší svůj vynález, na kterém pracuje dlouhá léta. Co peněz ho už stál! Však se kvůli němu zadlužil až běda. Bude fungovat? A co když ne, co si počne? Když toho dne poprvé použije svůj tiskařský lis, vydechne úlevou. Stroj ze svých útrob vydá papír s úhlednou stránkou. Všechna písmena jsou čistá, jedno jako druhé. A co víc – každý list dokáže vytisknout několikasetkrát. To svět ještě neviděl!

Finančník Johann Fust , u kterého si Gutenberg dlouhá léta na své experimenty půjčoval, vycítil příležitost. Fust požaduje okamžité splacení dluhu. Co na to soud? Vyhoví mu a Fust zabaví celou dílnu i s vybavením, které tiskař dával dohromady celý svůj život. A sám začne tisknout. Po Biblích a modlitebních knížkách je velký hlad, a tak se peníze jen sypou. Jenže do jiných kapes, než zamýšlel vynálezce.

Bible byla první knihou vyrobenou pomocí tiskařského stroje, a to v Mohuči roku 1455. Z celkového nákladu sto osmdesáti kusů se do současnosti zachovalo kolem padesáti kopií. Bible je psána latinsky a vytištěna ve dvou barvách: červené a černé. Držitelem této vzácné publikace je např. Britská knihovna nebo Knihovna Kongresu ve Spojených státech.

Řešení

Úkol 1.

Michelangelo Buonarotti	Mojžíš
Francesco Petrarca	milostné verše
Leonardo da Vinci	Dáma s hranostajem, Mona Lisa
Giovanni Boccaccio	Dekameron
Massacio	fresky, užití perspektivy
Niccolo Machiavelli	politický myslitel - spis Vladař

Úkol 2.

Kdo byl ten člověk spolčený s ďáblem? **Johann Gutenberg**

A jaký vynález měl mnich na mysli? **Vynález knihtisku**

Který z letopočtů k tomuto vynálezu přiřadíte – 1350, 1450 nebo 1550? **Okolo roku 1450**

Jaký význam měl tento vynález? **Výroba knih, které byly dostupnější než ručně psané, umožnila rozšiřování gramotnosti a vzdělanosti**

Úkol 3.

Mikuláš Koperník - objev, že Země není středem vesmíru, ale obíhá kolem Slunce s ostatními planetami – heliocentrismus.

Giordano Bruno – hlásal Koperníkův názor (tento názor odporoval bibli, tj. byl kacířský), za tento názor byl roku 1600 upálen

Martin Behaim - v roce 1492 sestavil v Norimberku první dochovaný glóbus

Mikuláš Klaudyánus - autor nejstarší známé mapy Českého království (tisk z roku 1518)

Prameny

ČORNEJ, Petr. *Dějepis pro střední odborné školy*. SPN, 2002

Časopis Otazníky historie, prosinec 2012, str. 36, 37